

Turiny

Įvadas / 7

Angelų kelionė žemiškajame laike / 9

Angelai judėjų tikėjime / 21

Angelai krikščionybėje / 47

Angelai islame / 91

Angelai krikščionybės mene / 103

Angelai istorijoje ir šiandien / 153

Susitikimai su angelais / 191

Laiko bangos / 215

Post Scriptum / 240

Sąvokų žodynas / 242

Bibliografija / 250

Įvadas

UNIKALI KNYGA APIE ANGELUS

Popiežius Benediktas XVI pokalbių knygoje *Dievas ir pasaulis*, paklaustas, ar nepasikeitė Bažnyčios požiūris į Viešpaties angelus, atsakė, jog ne, nepasikeitė. Pontifiko mintim, „žmoguje gyvas pirmapradis įsitikinimas, kad mes ne vienintelės dvasią turinčios būtybės.“ Popiežiaus teigimu, „angelai yra krikščioniškojo pasaulėvaizdžio dalis, išreiškia Dievo kūrybos užmoji, kuris atsispindi ir kitose, nematerializuotose dvasią turinčiose būtybėse. Taigi yra tiesioginė Dievo aplinka, į kurią žmogus turi būti įtrauktas“.

Beatričė Kleizaitė-Vasaris pernai Lietuvą nustebino vertingą angelus įkūnijančių dailės kūrinių kolekciją padovanodama Anykščiams, kur įkurtas unikalus jos sukauptą vertybių rinkinį pristatantis Angelų muziejus. Šiemet ji mūsų visuomenei dovanoja naują savo knygą apie angelus – pirmą mūsų kultūroje studiją ir asmeninės patirties paliudijimų knygą, kuri pateikia universalų požiūrį į angelus kultūroje, istorijoje, mene, ir ne tik krikščionių, bet ir judėjų bei islamo religijose. Nors Lietuvoje turime keletą menotyros institutų ir teologijos katedrų bei gausų kultūros istorijos tyrinėtojų būrį, bet tik dabar plataus akiračio ir išskirtinio veiklumo kultūrininkės Beatričės Kleizaitės-Vasaris knyga mums pateikia pilnavertį istorinį, kultūrinį, menotyrinį ir teologinį požiūrį į angelus. Knyga yra ne tik pirmoji Lietuvoje populiariai ir įtaigiai parašyta angelologijos studija, bet ir garsiausių pasaulyje meno vertybių, kuriose įkūnyti angelai, kanoninis albumas. Objektvųjį žvilgsnį į angelus knygoje labai ryškiai papildė autorės esė *Susitikimai su angelais* – savo ir kitų patirties paliudijimas, kviečiantis kiekvieną iš mūsų permąstyti ir savąją patirtį.

Tie, kurie nuo Atgimimo metų pažįsta į Lietuvą iš JAV sugrįžusią ir išėvijos dailės kūrėją Vytauto Kašubos, Adomo Galdiko, Vytauto Igno ir daugelio kitų autorių vertingiausias meno kolekcijas muziejams parvežusią režisierę, kultūros istorikę ir kultūros programų iniciatorę Beatričę Kleizaitę-Vasaris, kurie pamena jos unikalųjį projektą – Gedimino paminklo Vilniuje sukūrimą, kurie skaitė jos puikias knygas apie mūsų dailininkų kūrinius JAV šventovėse, įtaigią ir nepamirštamą jos studiją – albumą apie vitražų kūrėją JAV šventovėse Albiną Elskų, turbūt nepamiršo ir jos interviu bei rašinių *Dienovidėje*, kur ji paskelbė ciklą rašinių apie angelus mene, kultūroje bei pasidalino asmenine angelo sargo pajauta tais nepamirštamais momentais, kai jis išgelbėjo Beatričės gyvybę.

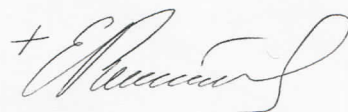
Įstabu, kad knygoje Beatričė Kleizaitė-Vasaris sugebėjo aprėpti visumą – ir pateikti svarbiausias patikimas žinias apie angelus ne tik krikščionių religijoje, bet ir judėjų tikėjime bei islame, ir pristatyti angelų vaizdavimo mene vertingiausias ir išpūdingiausias išraiškas, ir paliudyti modernaus pasaulio žmonių liudijimus apie angelus, ir supažindinti su gausia šiuolaikine literatūra apie angelus.

Gimusi Rytų Europoje, subrendusi Romoje, gyvenusi Lotynų Amerikoje ir Kanadoje bei JAV, knygą apie angelus Beatričė Kleizaitė-Vasaris kūrė tiek gimtojoje Lietuvoje – Vilniaus senamiesčio erdvėje bei Dzūkijos kaimo tyloje, tiek viešėdama JAV netoli Atlanto šalia Bostono, tiek Ispanijoje, žvelgdama į Viduržemio jūros platybes. Gal todėl jos knyga yra toks erdvus ir tikras pasaulio patirtį sukaupusio žmogaus žvilgsnis į angelus.

Beatričės Kleizaitės-Vasaris knyga kviečia mus ne tik pažinti ir pajusti per amžius žmogų lydintį angelų pasaulį, bet ir išiklausyti į savo sielą, kurioje lemtingais momentais prabyla ir angelo sargo balsas.

Dėkodamas autorei už unikalią knygą, linkiu, kad ji kiekvienam iš mūsų, siekiančiam pažinti pasaulį ir save, taptų svarbi, brangi ir artima.

Šiaulių vyskupas EUGENIJUS BARTULIS

*Deivės figūra. (Apie 4000–3500 m. pr. Kr.),
Amratų periodas. Brooklyn muziejus, Niujorkas.*

Angelų kelionė žemiškajame laike

Dar visai neseniai mokslininkai teigė, jog pati ankstyviausia angelo figūra – tai Eufrato slėnyje, 4000 m. pr. Kr. įkurtame Ūro mieste, archeologų surasta stela, kurioje pavaizduota sparnuota figūra, besileidžianti iš dangaus – vieno iš septynių, išpažintų šumerų tikėjime, ir pilanti gyvybės vandenį į karaliaus taure. Tačiau paskutiniuoju metu atrasta ir daugiau angelo pirmavaizdžių, ypač pradėjus kasinėjimus anksčiau netyrinėtose vietovėse, kuriose buvo susitelkę šamanistinės bendruomenės. Atrodo, jog šamanizmas labiausiai buvo paplitęs Vidurinėje Azijoje, kol jį užgniaužė islamas; bet ir šiandien šamanistinio tikėjimo praktikavimas tebėra gyvas nuo Tibeto rytuose iki Laplandijos vakaruose ir šiaurinėje Sibiro dalyje.

Šamanizmas – tai tikėjimo sistema, būdinga Vidurinės Azijos tiurkams. Šamanų dvasininkai, vadinami „Kam“, gali būti tiek vyrai, tiek moterys. Kad parodytų savo antgamtinius sugebėjimus, jie rengiasi prašmatniais drabužiais ir dalyvauja būgnų dūžių lydimoje apeigoje, tikėdami, jog gali skristi padedami jų globėjo gyvūno. Savo „skrydyje“ jie pasiekia įvairius dangaus ar pragaro lygmenis, o sugrižę į šį pasaulį panaudoja tai, ką išmoko ir sužinojo „kelionėje“. Tikėtina, jog šamanų „kelionės“ transo metu į dangiškas karalystes greičiausiai ir davė impulsą originaliam angelo motyvui atsirasti.

Paskutiniai archeologiniai kasinėjimai vyko Vidurinėje Azijoje – Kazachstane, Uzbekistane, Turkmenistane, toliau į vakarus – Kurdistane ir Antaliijoje. Visi šie tyrinėjimai archeologams atskleidžia kur kas tolimesnę praeitį negu šumerų civilizacija.

Mesopotamijos reljefas. (883–859 m. pr. Kr.), Metropolitan muziejus, Niujorkas.

Kentaures figūra. (VII a. pr. Kr.), Britų muziejus, Londonas.